

ЭНСИЭЛЛИ

Нам улуунун хаһыата — 1935 сыл алтынны 5 күнүгэр төрүттэммитэ

Тыл — омул баар-суох сыаннаһа уонна быстыспат бэлиэтэ. Хас биридди норуот бэйэтин ураты майгынаах культуратын, үгэстэрин, тылын харыстыыр сувереннай бырааптаах.

Саха Республикатын Тыл туһунан Сокуонуттан

1997 СЫЛ—М. К. АММОСОВ СЫЛА

Максим ийэтэ

Журналист Анна Алексеева «Саха сирэ» хаһыакка 1997 сыл атырдык ыйын 15 күнүгэр, «Күүстэх санаалаах, сырдык ыраалаах» дьин ыстатыйатыгар: «Мария Алексеевна, Аммосовтар хантан хааннаах, кимтэн кииннээх дьоннорун, төһө халын аймактарын туһунан билиһиннэрбэктин ээ?» дьин ыйтыгытыгар: «Максим аҕата Кирик Васильевич Аммосов төрүт уус Хатырык нэһилиэгин кинитэ эбит. Кини 1825 сыллаахха төрөөбүт. Барыта тобус оҕоттон алтата хаалан, кинилэр төрөөн-ууһаан, билигин мин билэбинэн 200-чэкэ киһиэхэ тийдэ дьэбит. Оттон М. К. Аммосов төрөөбүт ийэтин туһунан биэр тылы ахтыбатах.

Мин Максим ийэтэ Настаа кимтэн кииннээбин, хантан хааннаабын, чугас аймак билэ дьонун туһунан кылгастык билиһиннэриэхпин баҕаран, бу суруйан эрэбин. Былыр Куһаҕан Балга Кынат Сиэнкэ, Бөбө Сүөдэр уонна Лөгүөнтэй Винокуровтар төрөөн-ууһаан, олорон ааспыттар. Лөгүөнтэйтэн Дьөгүөр уонна Настаа төрөөбүттэр. Дьөгүөр Көбөкөн дьахтарың кэргэн ылан, Көбөкөннө уруккута «Лена» колхоз сиригэр олохсуйан, Кыыка Баһылай, Уйбаанка дьин уолдартары төрөппүт. Настааны 18 саастааҕар Хатырыкка Кирик Васильевич кэргэн ылан, сүгүнүрэн илдьэ баран, ити Максимнаабы төрөтөллөр. Бөбө Сүөдэр кэргэннээбэ, оҕолоордо биллибэт. Бэйэтин улаханник кыанар күүстэх киһи дьыллэр.

Кынат Сиэнкэ киһэ дьонно утуһаатын кытта, сатыы куораттыыр, сарсыарда дьонно тура иликтэринэ эргийэн кэлэр үһү, ол иһин Кынат Сиэнкэ дьин ааттабыттар. Кини икки оҕоломмут—Хабырыс уонна Кэтиринс дьин. Хабырыс икки уол, икки кыыс оҕолору төрөппүт. Петр Дмитриевич Ермолов 1845 сыллаахха Пензенскэй күбүөрүнэ Наровчатовскай уеһыгар дворян кэргэнтэн төрөөбүт. 1866 сыл муус устар 4 күнүгэр тэрилтэ чилиэнэ Д. В. Каракозов Александр II ыраактаабыны өлөрөөрү сыһа ытан кэбиспит. Ермолов бу тэрилтэ чилиэнэ буолан, ити күн хаайыллар. Сууттанан, 1872 сыллаахха Нам улуһугар уһаҕан Бал нэһилиэгэр көскө кэлэн олохсуйар. Ити иһинэ 5 сыл курдук Левшинскэй рудникка Н. Г. Чернышевскайы кытта биригэр олоҕобут. Намга 12 сыл олоҕобута, бурдук иһан, от оттоон, сүөһү итэн. Били Кынат Сиэнкэ кыһын бу бэрт үчүгэй дьүһүннээх, быһылаахтаһаалаах буолан баран, үөрөбү суох Кэтирини кэргэн ылбыт буолуохтаах. Анастасия Леонтьевна дараны эдьийиттэн Кэтиринтэн итээһинэ суох үчүгэй кыыс буолуохтаах эбитэ буолуо.

Ермоловтар Бүөтүгү, Борокуоппайы, Иринаны төрөппүттэр. Ермолов 1884 сыллаахха ыраактаабы танаарбыт манифестыгар олобуран, көнүл быраабын ылбакка эрэ, икки саастаах Прокопий илдьэ Пенза куоракка барбыта. Ирина кыһыл оҕо хаалбыта, үс сааһын туолсүтүн кэннэ аҕатын көрдөһүүтүнэн сыылкаҕа биригэр сылдыһыт доҕоро Пензага аҕатыгар илдьэн биэрбит. Ермолов кэргэнин илдьэ бараары гыммытын Кэтиринс аймактара уонна олохтоох баай тойоттор көнүлүлээбэтэхтэр. Прокопий улаатан туох ханнык киһи буолбута биллибэт. Ирина Лозанга уонна Петербург куораттарга үөрэнэн, үрдүк үөрэхтэммит. Революционер Михаил Александрович Косминскайга кэргэн тахсан, Бороһу төрөппүт. Борис Косминскай экономической наука кандидата (1905—1977). Косминская Нина, Градова Елена дьин кыргыттардаах, биэр уоллаах (аатын билбэтим), кинилэр билигин Москвага олордолор. Прокопий уонна Ирина Ермоловтар иккиэн 1937 сыллаахха ылдьан өлбүттэр. Ийэтигэр хаалбыт Бүөтүр (Томанан) Кынат Сиэнкэ уолугар Хабырыска нитиллэн, Петр Гаврильевич дьин буолбута, икки оҕолоох кыһа Настя өлбүтэ,

уола Клим пенсияҕа олоҕор. Оҕонньор 1962 с. өлбүтэ.

М. К. Аммосов Намга Куонта Кириэскэ үөрэнэр сылларыгар тоҕо төрөөбүт ийэтин чугас аймактарыгар Винокуровтарга олорон үөрэммэккэ, Трапезников Данилга (Тарыйаан оҕонньор) олорон үөрэммиттэй?

Максим Дмитрий Михайлович иппит. Кини бэйэтэ Аччыгыһы Баһылай, Балбаара уонна Татыйас дьин оҕолордоох. Татыйаһы Трапезников Хатырыктан кэргэн ылан кэлэн, Ыстапаан (Токуос) уонна Татыйас дьин оҕолору төрөппүттэр. Максим ол иһин Куһаҕан Балга Арыы Кутуругар иттиллибит аҕатын кыһыгар, эдийиңгэр Татыйаска, күтүөгүгэр Трапезникова олорон үөрэммит эбит.

Куһаҕан Баллар Максимы Намга үөрэнэр сылларыгар өрүү көрөр, билэр буоланнар уонна кыыспыт уола дьиннээх, бэринилээх коммунист Саха сиригэр Советскай былааһы олохтоонунга биэрбастык тэрийээччи этэ дьин убаастаан, үрдүктүк сыаналаан, кини туттан, 1932 сыллаахха Арыы Баһыгар (Вышкалаах Арыы) олоҕоччулар ким-хайа иһиннэ М. К. Аммосов аатынан колхозу тэримиттэрэ, ол туһунан телеграмма ыппыттарга, М. Аммосов хардарыта. Кэлин Максим Горькай аатын ылыммытара.

Мин 1937 сыллаахха Трапезниковтарга д укаах олоҕор өтүм. Биридэ кыһын оҕонньорум:

— Бу эн Ньюкулай кинитэни олох ааһаҕа кини эбиктин. Былыр Аммосов бэһиэхэ олорон үөрэммитэ, оскуолаттан дьирээт, халын баҕайы кинигэлэри түүһүрү, сарсыарда уот оттоочу турдабына иһырынныһын саба үрээт, аһааха дьэри утуһан ылаһа, — дьэбитэ. Ону мин Аммосов тоҕо эһиэхэ олорон үөрэммитэй эһин дьин ыйытар өйө суох киһи буолан биэрбиһин. Дьингэр Аммосовы оҕо эрдэхпиттэн истэр, билэр киһим этэ.

Оҕонньор сэри аҕай иһиннэ өлбүтэ. М. К. Аммосов ийэтинин Анастасия Леонтьеванын түспүт хаартыскалар кинигэлэргэ баар. Мин көрдөхпүнэ Анастасия Леонтьевна маннаабы аймак Винокуровтарга майгынаабаат хааннаах-синнээх курдук көрбүн.

М. К. Аммосов олох кыра сылдыан иһитэххэ бэриллибит, онон төрөөбүт ийэтигэр сөччө убамматах буолуохтаах, иппит ийэтигэр өйөмүтэ чаччы. Ол иһин ити иппит ийэтин кытта түспүт буолуон сөп дьин мээңэ сэрэйэбин. Даккаастык кыабым суох. Хас да билэ дьэбит дьоннорбуттан ыйыталаһан көрдүм даҕаны чаччы ийэтинэн дьир киһи көстүбэтэ.

Николай ГАВРИЛЬЕВ.

Эдэр журналистар түмсүүлэригэр

● Эдэр ● пресса ● 97 ● конкур ● фестивал

От ыйын 31, атырдык ыйын 3 күнүгэр республика бастакынан «Эдэр пресса—97» конкур-фестиваль буолан ааста. Фестиваль Хангалас улуунун Булгуньахтааһын таһыгар, «Бэс чагда» сыһыалаан киһини баһаҕар ытылыһа.

Мин «Нам» телестудиятыгар практикалана сырыттаһына, биэр үтүө күн ыччат улуустаабы от-дөһүтүн фестивалга ытталарын иһитиннэрдилэр. Сага саҕалаан эрэр журналист буоларбынан бу кизг ыһырылаах форум кыттылаахтары кытта билсэри, талааннаах журналистартан үлэ кистэлэннэрин билэри, манник чизэ тиксикиттэн сүргэм көтөүллүбүтэ.

Биһиги от ыйын 31 күнүгэр «Бэс чагда» сыһыалаан киһини баһаҕар айаннаабыһыт. Манна республика араас хаһыаттарга, Мэңэ-Хагалас, Хагалас, Сунтаар, Ленскэй, Нерюнгри о. д. а. улуустартан, куораттартан журналистар түмсүбүттэрэ.

Сыһыалаан баһаҕа өлүөнэ өрүс үрдүгэр, көрдүхтэн кэрэ, дьргыл сымтаах бэс чагдага тутуллубута конкур-фестиваль кыттылаахтары бол-бомтолорун тарта.

Бастакы күнтэн пресс-конференциялар, топ-шоулар саҕаланналар. Ол курдук, биһиэхэ конкур күннэригэр ылдытытааһыт: республика Президентэ М. Николаев, Пратыйство председателэ В. Федоров, кини солбуһааччылар, культура министрэ А. Борисов, «Сахаполиграфиздат» НИПК генеральнай директора И. Михальчук, ыччат, туризм, физическэй культуура уонна спорт дьыалаларын министрэ В. Ноговицын, о. д. а. Журналистар кинилэргэ үгүс ыйытылары бэрдиһэр. Бастык боппуостаахтарга бириистэр туттарыллыһылар. Ол курдук, Юрий Городецкый («Виктория» радиостанция) бэрт дьэбээлээх: «Швейцарскай баанга счөт-тааххын дуо?» дьин Саха республикатын президенттэн ыйытан кини иһин титтэн бириһини ылар чизэскэ типистэ.

Конкур-фестиваль иккис күнүгэр «Бард-клуб» уоттаах-күөстээх конкурсу иһлээн-саҕалаан ыппыт Яна Угарова, «Брейнинг» командира, Татьяна Тарасова, «Якутский университет» хаһыат үлэһитэ Татьяна Данилевская ырыаларын бэлэх-

тэстилэр. Валериян Шадин көрдөөх ырыаларынан концерты кизэргэттэ.

Ити кэнииттэн кэтэһинилээх түүнүгү карнавалбыт саҕаланна. Бары даҕаны киһини күллэриэх, сороһор куттуох да курдук мааскалары онгосту-буттар. Бэрт уһунук сүүмэрдээн «Пресс-сити» хоруолун уонна королеваһы таллыбыт. Хоруол үрдүк аатын сымты-хотуу Юрий Городецкый ылла. Онтон Барбара кырасаа-быссаны көрдөрбүт Борис Шамсутдинов (НВК «Саха»), «Бизончик» программа режиссера) королеваһы ааттанна. Дьэ, карнавалга үөрүү-көтүү. Сымты тыллаах, ыстаал бөрүлээх журналистар дуоһуулар сыһыалаһынара, уот-күөс дьэрэкээһинэ.

Үгүс күммүт саамай долгутуулаах күн. «Эдэр пресса—97» конкур түмүгүн истин. Бу дьоро кизэһини Василина Кривошапкина уонна биһиги биэр дойдулаахпыт Эдуард Гаврильев салаһан дьытылар. Бэчээт департаментын генеральнай директора И. Михальчук хаһыат хайысхатыгар 6 кыайылаабы ааттаата. Ол курдук Софья Андреева («Наше время») политика салаатыгар, Светлана Худякова («Экономическая вестник») экономика тематыгар, Петр Васильев («Эхо недели») культура уонна искусство салаатыгар «Киһи» темаҕа Елена Воробьева («Якутия»), үөрэхтэһин тематыгар Татьяна Данилевская («Якутский университет» Ураа!!!) уонна общественнай темаҕа Екатерина Васильева («Эдэр саас») анал бириистэр хаһаайдарынан буол-лулар. Салгыы дьин кэргэн, дьахталлар уонна демографическай политика СР Президентин иһинэн комитеттаҕ В. Омук телевидение уонна радио хайысхатыгар алта бастыннарга наһараадалары туттартаата. Ол курдук режиссерскай үлэһэ Ольга Захарова («НВК «Саха»), бастык темалаах бириитин иһин «Түгүн» студенттар кулууптара ыллылар. «Бастык авторскай үлэ» бириитин Евгений Копылов (НВК «Саха») тутта. Улуус студияларыттан бастыннарынан ааттанналар: Мэңэ-Хагалас «Майа» телестудията, «Бастык операторскай үлэтин иһин» — «Бард-клуб» (НВК «Саха») уонна «Виктория» радиостанция, «Бастык авторскай үлэ иһин» Михаил Мальцев

бэлиэтэннилэр. Бары лауреаттар хайбад суруктарынан, Саха сирин туһунан кэспир сыаналаах кинигэлэринэн, харчынан наһараадаланылар.

Бүтэһик күммүтүгэр сарсыардаттан бары өр кэтэспит ылдыһыт ОРТ «Сонуннарын» ытааччы Александра Буратаева кэлиитэ улахан үөрүү, сонун буолла. Ылдыһыт харахха ыраа-быллар үрдүк, дьылгыр, көнө үгүөхтөөх, мин санаабар телевизорга көстөрүттэн быдан ордук, эйбэс мичээрдээх, арылхай харахтаах, номоһон бэйэлээх. Сахабыт сирин куйаас сайыһын биэр кэрэ күнэ үүнэн бары таһырдьа, өлүөнэ өрүспүт үрдүгэр, бэс чагда быһыгар Александра Буратаеваны олордон кэпсэтибитин саҕалаатыбыт. Александра Калмыкытан төрүттээх эбит. ОРТ-га кэлиэн иһиннэ икки сыл Калмыкия телевидениеһыгар үлэлээбит. Төрөппүттэрэ боростуой үлэһиттэр. Ийэтэ атылааччы, аҕата суоптар, биригэр төрөөбүт биэс кыргыттар. Кини нуучча кэргэннээх, кыыс оҕолоох, кэргэнин туһунан хаһан да туугу да кэпсээбэт эбит. Үлэтигэр «Волганан» сылдыар. ОРТ-га биллэрини ааҕан конкур түмүгүнэн кирибит. Ол курдук кини хаһыакка киһини кыракый «революцияны» оҕорбутунан хайбаабыттар, еврупейскай суох дьүһүннээх бодолоох диктор буоларын иһин. Александра соһууох иһин маһияһын, прическатын бэйэтэ онгостор.

Аймакпытын Александра Буратаеваны кытта ирээ-хоро кэпсэтибит. Үгэс буолбут саамай интэриһинэй боппуруоһу Б. Шамсутдинов: «Арыыга сыһыаның хайдаһый?» дьин ыйытан автографтаах бэлэхтэр хаһаайдарынан буолла.

Дьэ бу курдук эдэр журналистар түөрт күн устата дуоһууа сыһыан-ныбыт. Тус бэйэм үгүс опыттаах, талааннаах журналисттаран сыаналаах сүбэлэри ылдым. Кинилэртэн үгүһү биллим-көрдүм.

Миниги бу фестивалга ыһтан кытыннарбыт Нам улуунун дьаһалтатын ычакка отделин сэбиэдиссэйтигэр Ульяна Атласоваҕа махталбын тиэрдэбин

Яна ЕМЕЛЬЯНОВА,
СГУ журналистика салаатын
II курсун студена.

АС-ТАНАС ХАЛЛААНТАН ТҮСПЭТ

Хортуоппуй — маанылаах аспыт

VI. ААСПЫТТАН ҮТҮӨНҮ — САНАҒА САЙДЫНЫ

Мин пенсияга тахсан, атын үлэбэ барбытым. «Хатын Ары» совхоз 1991 сылга звеноларга Т-150 трактордары кыйан быһаарбакка, ити бастын ньыманы кыйан сүһүбэр туруорбакка хаал-бытара. 1993—94 сылларга Дьокуускайдааы НЧИ ученайа Федоров Н. С. «Никольская» совхозка сүрүннээн икки сыл голландскай технологияны үөрэтэ сылдыбыта. Көрдөрүү эмнэ олус сэмэй этэ, 40 гектар сиртэн 70—80 центнер үүнүүнү ылбыта. Манна эмнэ сүрүн биричинизин өрүс сааскы уута олус улаатан, уаастак уунунок уу анныгар сытытаа буолбута.

(Бүтүүтэ. Иннин 85-88 №-гэ көр.)

Хортуоппуй үүнэрээччилэр баарар бабалара — туруктаах үчүгэй үүнүүнү абыйах ороскуотунан ылыы. Көрөргүт курдук, үчүгэй үүнүү биһиги усулбуулабытыгар кини сиртэн сылтаат кэлбэт. Итиннэхэ сир-уот, күндүл дыйылыра сүрдээх улахан. Балары кыра участкакка кэтэх хаһаайыстыбалар, бааһынайдар үчүгэйдик дыһанар буоллахтарына, тюраторыһахтарын син. Оттон кини уаастактарга айылба күчүмэбэйдэрин тюраторар ыарахан. Ити эппэт, тыа хаһаайыстыбалара хортуоппуйунан кини дьарыктаналлара табыллыбат диин. Хортуоппуй үүнүүтүгэр табыгаһа да суох усулбуулаах сайынга 70 центнертэн итэбэһэ суох үүнүүнү ылар звенолар биһиги да улууспутугар элбэхтэр. Бу орто үүнүү. Кини бэйэбэ тюрар сынатан хайдах наматыхаха сөбүй? Биллэн тюрар, үлэни толору механизациялаан, чуолаан хомуур үлэтин. Манна голландскай технологияны туттуу быһаарар оруоллаах. Биһиги баарар бабабыт совхозка боростой оһоһуулаах хортуоппуй суортуур пуунарын булан үлэлэтин этэ. Звеноларга баар (Бетүнгэ, Баакыччага) икки КСП-15 суортуур пууннар тэттик звенолары да кыйан хааччыбат этилэр. Оттон «Нам» совхозка уонна республика бөдөг хаһаайыстыбаларыгар баар пууннар итэбэстэрэ элбэх этэ. Оройуонга ман-

най «Хатын Ары» коллективнай предприятие (директор Рехлясов В. С., кылаабынай агроном Эверстов Михаил Васильевич, механик Эверстов В. В.) 1991 сылга КСП-25 тупсарыллыбыт варианын атылаһан, Аппааныга күһүн үлэлэтин тураллар. Хортуоппуй үүнэрээччилэр бастын технологияны көдүүстээхтик олохтоһуонга хортуоппуй сана (КПК-3) комбайннар уонна суортуур (КСП-25) тупсарыллыбыт пууннар туттан, үлэни толору механизациялааха сөптөөбүн бастыннар опьытара көрдөрөр. Өскөтүн хатын арылар уруккулу тэринэн олоһуоттара буоллар хортоппуй биригээдэтин үлэһиттэрэ тастан улахан көмөтө суох хомуур үлэтин бэйэлэрэ сүтүгэ суох агрономическай болдьоххо түмүктүү этилэр. Билигин даһаны тэттик коллективнай хаһаайыстыбалар, бааһынайдар даһаны хортуоппуй үүнэрээччилэрэ толору механизацияга суортанан үлэлэтээхтэринэ барыстан атын биллээхтэрэ суоба.

Биллэрин курдук, үрдүк кылаастаах сортовой сизэм үүнүүнү 30 бырыһыанга тийэ үрдэтэр дьоруун кыйан туһамма тахпыт. Голландия курдук сайдылаах дойдуга сортовой хортуоппуй үрдүк репродукциятын — супер элитаны, элитаны, дэнгэ I репродукцияны ыһы сизэмтигэр уураллар. Оттон биһиги V—VI репродукциялаах үүнүүтэ кэктибит сизэмни кытары ыһабыт. Өскөтүн тюрорактаах культурага суорт сааһырыта (репродукцията) сөччө оруола суох буолаһына, хортуоппуйга кини төһө элэр да соччонно уохтаах. Ситин хортуоппуй үүнэрээччилэр биллэлэр да, үлэ культурата ситэтэ суох буолан, үкүгүт тутуһулуубакка хааллар. Оройуонга тарбаммыт суортарынан эрдэтээби Прикульская, Вармас буолаллар.

Оройуонга хортуоппуй ыһыта тэтимнээхтик сайдар кэмтэр партия райкомун секретарынан Сидор Афанасьевич Филиппов, райсовет председателиэн Егор Михайлович Ларионов, тыа хаһаайыстыбатын управлениэтин начальнигынан Владимир Михайлович Бочкарев, оройуон кылаабынай агрономун Дмитрий Дмитриевич Сивцев сөптөөх суолу тутуһан, үлэни-хамнаһы салайбытара. Оттон сир оһорууруга, уобурдууну табатык туһаныга ананан тэриллэбит Сельхозхимия холбоһуга (председателэр И. С. Шаранов, А. Д. Попов, кылаабынай агроном А. М. Романова) органическай уонна минеральнай уобурдуулары туттууну кэнэспитэ. Тыйыс усулбуулаах дойдуга үрдүк үүнүүнү ылы урукку курдук, государство өтүттэн көмө оһоһуулар эрэ буолаһына, кыаллыан уонна туруктаах орто (100 ц/га) үүнүүнү улуус үрдүнэн ылыаха сөп.

Ыстатыйага туһаныллылар: «Хортуоппуй» — Москва анныаабы хортуоппуй хаһаайыстыбатын ученайдарын 1970 с. кинигэтэ, Г. П. Башарин үлэлэрэ, В. Серошевская «Сахалар» кинигэтэ, Т. И. Замятин «Энсиэли хототугар» кинигэтэ, статистическай дааннайдар. И. Л. ЕРЕМЕЕВ, Саха Республикатын үтүөлээх агронома.

РЯДОМ С НАМИ

Семья Федоровых

Семья Федоровых обосновалась на Графском в 1972 году, когда глава семьи Анатолий Анисимович, отслуживший в армии, проработавший плотником в Майе, поступил в Намское ПТУ учиться. Учился заочно: в училище два года, в 1982 году окончил Орехово-Зуевский техникум, в 1989 году Свердловский инженерно-педагогический институт последняя должность в ПТУ — старший мастер. В 1991 году переведен в Намский участок Якутгосстроя газосварщиком шестого разряда. В 1993 году переведен в ПМК, которая именуется сейчас муниципальным предприятием. Последние полгода Анатолий Анисимович руководит данной организацией.

Семья Федоровых обосновалась на Графском в 1972 году, когда глава семьи Анатолий Анисимович, отслуживший в армии, проработавший плотником в Майе, поступил в Намское ПТУ учиться. Учился заочно: в училище два года, в 1982 году окончил Орехово-Зуевский техникум, в 1989 году Свердловский инженерно-педагогический институт последняя должность в ПТУ — старший мастер. В 1991 году переведен в Намский участок Якутгосстроя газосварщиком шестого разряда. В 1993 году переведен в ПМК, которая именуется сейчас муниципальным предприятием. Последние полгода Анатолий Анисимович руководит данной организацией.

КҮННЭТЭ КӨРӨР ДЬОММУТ

Бэлиэ күннэригэр

1997 сыл биһиги дьэ кэргэнгэ бэлиэ сыллан аарыллар. Оруобуна отут сыл анараа өтүгүгэр бэ ыйын 3 күнүгэр тапталлаах төрөппүттэрибит Анна Саввична уонна Семен Семенович сүбэлэрин холбоон Жирковтар дьэн ыал буолбуттара. Билигин Жирковтар Намга биллэр ыал. Кинилэр үс оһолоохтор, икки уол сизиннээхтэр. Биһиги ийэбит Анна Саввична Намга инфекционист-врач. Кини эмтээн, бөбөйдүһүн элбэх киһини өлөр өлүттэн быһаарыта. Ийэбит сүрдээх сымнаһас, эйбэс, ырыһах ахсын долгуйар уйаг дууһалаах. Барыбытыгар сүбэллэр, ыарахан кэммитигэр көмөлөһөр, өрүү чугас. Абабыт Семен Семенович эмнэ эмчит. Уһун кэмгэ рентген-лабораньнан үлэлиир. Үлэтин таһынан спордуун дьарыктанар, спорт ветерана, сүүрүүгэ тренер, боксаба,

хапсабайга судьуйа... Уус-уран самодеятельноска активнайдык кыттар ырыһыт, үңкүүнүт, көркүлүү нүөмүрдэригэр уонна араас спектаклларга оонньуур. Ону таһынан уһанарын, инстанэрин, уруһуйдуурун сөбүлүүр. Бэртээхэй булчут. Төрөппүттэрибит иһэн кизин туттабыт, кинилэргэ майгынын сатыыбыт. Дьоммут биһигини кыра эрдэхпиттэн үчүгэйгэ эрэ үөрөспүттэрэ: абабыт уһанарга, бултурга, дьэ ис-тас үлэтин барытын оһорорго. Оттон минин, сөботох кыһын ийэм инстанэргэ, баайарга, ас астырыга, дьэ ис үлэтигэр сыстаһас буоларга, барыны-бары сатыырга үөрөспүттэ. Кырабытыттан тыага сир аһын астааһынга илдьэ сылдьаллара. Ол да иһин буолуо, айылбаа сыл дьарытын сөбүлүүбүт, ханна да буолларбыт Сахабыт сирин кэрэ айылбатын ахтабыт.

Абабыт спордуун дьарыктыыр. Убайдарым спордуун сөбүлээн дьарыктаналлар, волейболга, баскетболга улуус хамаандатыгар оонньоочулар. Улахан убайым Савва кэргэнинэн Татьяналыын улууска уонна республикага биллэр сүүрүктэр. Оттон абабыт артыстыыр талааһа кыра сизингэр Юрага бэрлэбит. Төһө да кыратын иһин Юра санаага хас да тахсылаах, үчүгэйдик үңкүүлүүр, чабырдах аабыр, сценкаларга оонньуур. Биһиги төрөппүттэрибит дьон туһугар олоһолор. Ол да иһин буолуо оһолорун дьону убаастырыга, өйдүүргэ үөрөспүттэрэ. Ийэлээх, абабыт кыһамныыларынан кыһалһаны билбэккэ улааттыбыт, бары дьэһэлэнибит-оттаныбыт, үлэлээхпит. Мин үөрэнэрбэр эмнэ дьонум күүс-көмө буолаллар. Бүгүн, биһиги төрөппүттэрибит Анна Саввична, Семен Семенович биригэ олоһуоттара отут сыл буолбут күнүгэр убайдарым, санаһым уонна кырачаан бырааттарым аат-

тарыттан биһинэхэ олобу бэлэхтээбиккитигэр, дьон оһортообуккутугар өссө төгүл махтанабыт. Эһигиттэн төрөммүт дьолоохпут дьэн санаабыт. Бу тыллары этэн турган тапталлаах төрөппүттэрбэр бэйэм хоһооммун аныыбын. Ыал буолан, буруо таһааран биригэ олоһуоттот отут сыл буола Кэтэспит бэлиэ күнүгүт бу тийэн кэллэ бу элбэх сылларга бэйэ-бэйэбитин өйдөһөн-өйөһөн эйэ дэмнээхтик оһорон кэллэбит Олох кинг аартыгар кырачаан сизинэргит «Эбээ», «Эһээ» дэспилэр. Эһиги сүрэхтэргит эмнэ дьолуунан туоллудар. Бүгүн бырааһыннык күнүгэр Баарыам этэ эһинэхэ Дьолу-соргуну, Сахалы алмаас доруобуйаны, Үөрүүнү-көтүүнү, Өссө күүстээх тапталы. Бары үчүгэйи баара хаалабын. Марианна ЖИРКОВА, СГУ студентката.

Н. СОЛОМОНОВ.

